

Na temelju odredbe članka 152. stavka 1. alineje 13. Statuta Osnovne škole Trnovitica te odredbe članka 118. stavka 2. podstavak 3. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18., 98/19. i 64/20.), Školski odbor Osnovne škole Trnovitica, na sjednici održanoj 30. rujna 2022. godine pod točkom 6. dnevnog reda, donosi

PRAVILNIK O SIGURNOJ I ODGOVORNOJ UPOTREBI INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE OSNOVNE ŠKOLE TRNOVITICA

Članak 1.

1. Uvod

S obzirom na sve veću sustavnu uporabu IKT-a u školama, potrebno je voditi računa o prijetnjama informacijskom sadržaju i IKT infrastrukturi koje mogu rezultirati različitim oblicima štete informacijskom sustavu škole (npr. gubitak informacija, nemogućnost pristupa resursima i informacijskom sadržaju, uništenje opreme i sl.). Potrebno je veliku pozornost posvetiti vidu sigurnog i odgovornog korištenja IKT-a, što je moguće postići definiranjem sigurnosne politike škole.

Pravilnik o sigurnoj i odgovornoj upotrebi informacijsko-komunikacijske tehnologije je dio sigurnosne politike Osnovne škole Trnovitica (dalje u tekstu: škola). Oblikovan je uzimajući i u obzir preporuke EACEA7Eurydice mreže (<http://eurydice.hr>) koja analizira i pruža informacije o europskim obrazovnim sustavima, a usmjerena je na strukturu i organizaciju obrazovanja u Europi na svim razinama.

Izrazi navedeni u ovom Pravilniku su neutralni i odnose se na osobe oba spola.

Članak 2.

Pravilnik je donesen sa svrhom:

- unaprjeđenja sigurnosti školske informatičke opreme i mreže,
- jasnog i nedvosmislenog određivanja načina prihvatljivog i dopuštenog korištenja IKT resursa škole
- zaštite informacijskog sadržaja i opreme,
- zaštite korisnika od različitih vrsta internetskog zlostavljanja,
- promoviranja sustava i usluga koji su najprikladniji za djecu,
- poticanja aktivnog sudjelovanja djece u radu s IKT-om promovirajući sigurno, odgovorno i učinkovito korištenje digitalnih tehnologija u mrežnoj zajednici pravilne raspodjele zadataka i odgovornosti nadležnih osoba,
- propisivanja sankcija u slučaju kršenja odredbi Pravilnika

U školi je u kolovozu 2017. godine postavljena infrastruktura CARNetove mreže. Ovaj Pravilnik vrijedi za sve korisnike IKT infrastrukture škole.

Članak 3.

U školi poslove e-tehničara obavlja

Administrator resursa je učitelj informatike. Administratori imenika su učitelj informatike i tajnik škole.

Radnici škole moraju se pridržavati uputa koje im daje administrator resursa radi unapređenja i održavanja sigurnosti školske informatičke opreme i mreže.

Učenici se moraju pridržavati uputa koje daju učitelji i ravnatelj škole, a kojima cilj unapređenje i održavanje sigurnosti školske informatičke opreme i mreže.

2. Osnovne sigurnosne odredbe

Članak 4.

Korisnici IKT infrastrukture su učenici, učitelji, ostali djelatnici i povremeni korisnici (gosti).

Materijalni resursi su:

- Kompletna računalna mreža izgrađena u sklopu projekta e-Škole i računalna oprema,
- Stara računalna mreža i računalna oprema

Nematerijalni resursi su:

- Aplikacije koje škola koristi: e-Dnevnik, e-Matica, Riznica, Registar zaposlenih u javnim službama i COP, Floa-evidencija radnog vremena, SRDI i sl.
- FortiManager (središnji sustav za upravljanje računalnom mrežom)
- Web stranica škole <http://os-velika-trnovitica.skole.hr/>

Školska oprema se mora čuvati i pažljivo koristiti.

Članak 5.

U poslovanju škole razlikujemo javne i povjerljive informacije. Javne su one informacije koje su vezane uz djelatnost Škole i čija je javna dostupnost u interesu Škole (kontakt podaci Škole, promidžbeni materijali, internetske stranice škole, informacije koje je škola u skladu sa zakonom dužna objavljivati i sl.).

Povjerljive informacije su osobni podaci radnika, učenika (npr. kontakt podaci osobe, fotografije osobe,...), podaci iz evidencija koje vodi škola (e-Dnevnik, e-Matica, matične knjige,...) te informacije koje se smatraju poslovnom tajnom. Škola ima Pravilnik o poslovnoj tajni kojim se uređuju podaci koji se u poslovanju škole smatraju poslovnom tajnom, način uporabe i čuvanja podataka koji se smatraju poslovnom tajnom, mjere zaštite od nezakonitog pribavljanja, korištenja i otkrivanja poslovnih tajni, te posljedice nedozvoljenog raspolaganja poslovnom tajnom.

Članak 6.

Sva računala koja su na Windows operativnim sustavima (Windows7 i noviji) posjeduju ugrađeni antivirusni program NOD 32 i ugrađeni vatrozid.

Školski davatelj internetski usluga (ISP-a) je CARNet. Preko njega su implementirane mjere zaštite pristupa i korištenja internetskih servisa.

Zaposlenici naše škole posjeduju AAI@EduHr korisnički račun pa su tako dužni koristiti email koji su dobili iz AAI@EduHr sustava u službenoj komunikaciji s nadležnim tijelima i drugim institucijama iz sustava znanosti i obrazovanja.

Sigurnosne kopije se izrađuju samo na računalima u knjižnici, tajništvu i računovodstvu i izrađuju ih radnici zaposleni na tim radnim mjestima.

Učiteljima i drugim radnicima je zabranjeno davati učenicima i drugim korisnicima vlastite zaporce i druge digitalne identitete.

Svako nepridržavanje pravila od strane radnika i svako ponašanje koje nije u skladu s ovim Pravilnikom prijavljuje se ravnatelju škole, a sankcionirat će se temeljem važećih općih akata škole.

Ozbiljniji incidenti prijavljuju se CARNetovom CERT-u, preko obrasca na mrežnoj stranici www.cert.hr.

3. Školska IKT oprema i održavanje

Članak 7.

Računala u školi su povezana bežično i žičano. Računalna mreža se sastoji od novog dijela koje je izgrađenu sklopu e-Škole projekta te starog dijela mreže.

U sklopu e-Škole projekta Bjelovarsko-bilogorska županija kao Osnivač osigurava financijska sredstva za e-tehničara koji je zadužen i plaćen za održavanje navedene mrežne infrastrukture.

Računala se bežično spajaju na 15 bežičnih pristupnih točaka. Pristupne točke su smještene u svakoj učionici te u i u drugim školskim prostorijama.

U bežičnim pristupnim točkama su postavljena tri naziva za pristup bežičnoj mreži (SSID):

- a) Eduroam - mrežu se spajaju učitelji i učenici sa svojim privatnim ili školskim uređajima gdje se autentificiraju svojim korisničkim podacima iz AAI@EduHr sustava, a na taj način se može identificirati i pratiti njihov promet u računalnoj mreži
- b) eŠkole - eŠkole mreža se koristi za spajanje uređaja u STEM učionicama gdje se učenici i učitelji (samo u slučaju da koriste isti uređaj) spajaju preko Captive portala koji se aktivira prilikom procesa spajanja
- a) guest - mreža se koristi za spajanje vanjskih partnera i posjetitelja. Partnerima i posjetiteljima koji imaju AAI@edu račun je omogućen pristup na eduroam mrežu uz ograničenje brzine pristupa. Ostalim partnerima i posjetiteljima se može na zahtjev omogućiti pristup bežičnoj mreži. Bežična mreža guest je otvorenog tipa, a za autentikaciju se koristi tzv. captive portal. Kako bi im se omogućio pristup, e-tehničaru FortiManager dashboardu mora kreirati korisničko ime za svakog korisnika kojem škola odobri pristup mreži.

Određena računala u školi su spojena žičanim načinom spajanja na mrežu.

Računala koja su spojena žičano su sva računala u informatičkoj učionici, knjižnici i u uredima. Računalna mreža je konfigurirana tako da nema potrebe da se računala/korisnici autentificiraju kada se spajaju u žičanu računalnu mrežu.

Članak 8.

Većina računala u školi posjeduje operativni sustav Windows 10 s instaliranim Office 2010, 2013 ili 2016 Office alatima. Sva računala u informatičkoj učionici posjeduju Windows 10 operativni sustav. Kod svih računala je podešeno ažuriranje operativnog sustava i popratni office alata na automatski. Operativni sustavi Windows 10 imaju u sebi sigurnosni sustav i vatrozid.

Filtriranje sadržaja je u skladu sa postavkama CARNet-a kao pružatelja usluga Interneta.

Trenutno u školi nema potrebe samostalnog nadziranja licenciranih programa jer svi programi koji se koriste (Windows XP, 7, 8, 8.1, 10, Office 2007, 2010, 2013, 2016) su licencirani od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja i tvrtke Microsoft. Ministarstvo znanosti i obrazovanja je izradilo webportal Centar za preuzimanje Microsoft proizvoda.

Pristup portalu imaju svi odgovorni za održavanje i instalaciju računalnih programa u školama (administrator resursa, e-tehničar). U sustav se prijavljuje AAI@edu korisničkim računom gdje se mogu preuzeti svi navedeni operativni sustavi i office alati s pripadajućim ključevima za aktivaciju.

Članak 9.

Na računala u školi učenici ne smiju ništa instalirati bez odobrenja administratora resursa ili e-tehničara. Ako se pojavi potreba za instaliranje dodatnog programa korisnik se mora obavezno javiti administratoru resursa ili e-tehničaru.

Svako nepridržavanje ovih pravila ima negativan utjecaj po školu i može rezultirati pedagoškim mjerama prema učenicima sukladno Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera.

4. Reguliranje pristupa IKT opremi

Članak 10.

Računalnoj mreži mogu pristupiti učenici, učitelji, ostali radnici škole te vanjski partneri i posjetitelji.

Pristup bežičnoj računalnoj mreži je zaštićen na nekoliko načina. Pristup ovisi o tome tko se želi spojiti na mrežu i s kojim razlogom.

U bežičnim pristupnim točkama su postavljene tri naziva za pristup bežičnoj mreži (SSID):

- a) Eduroam mrežu se spajaju učitelji i učenici sa svojim privatnim ili školskim uređajima gdje se autentificiraju svojim korisničkim podacima iz AAI@EduHr sustava (802.1x with custom RADIUS enkripcija)
- b) e-Skole mreža se koristiti za spajanje uređaja u STEM učionicama gdje se učenici i učitelji (samo u slučaju da koriste isti uređaj) spajaju preko Captive portala koji se aktivira prilikom procesa spajanja (WPA2-PSK password-protected with custom RADIUS enkripcija)
- c) Guest mreža se koristi za spajanje vanjskih partnera i posjetitelja (password)

protected s enkripcijom).

Članak 11.

Svi učitelji i ravnatelj su dobili računalo (prijenosno) u sklopu projekta e-Škole.

Učitelji imaju pristup računalu koje je smješteno u učiteljskom kabinetu. Svi učitelji osim učitelja informatike moraju zatražiti odobrenje od ravnatelja škole ukoliko žele koristiti informatičku učionicu. Na računalima u informatičkoj učionici postavljene su zaporkе kod prijave u operativni sustav koristi, a učenici nemaju administratorska prava.

Učenici smiju uz dopuštenje nastavnika koristiti samo školska računala u informatičkoj učionici koja su njima namijenjena

Članak12.

Na učiteljevom računalu u učionici informatike nalazi se prostor za zajedničko dijeljenje dokumenata. Učenici svoje dokumente spremaju **U OBLAK** i na prijenosne memorije. Ukoliko učenici spremaju dokumente lokalno na računalo, nitko ne preuzima odgovornost za gubitak podataka. Pristup aplikacijama i internetskim sadržajima/servisima određuje isključivo učitelj.

Tablete dobivene od CARNeta u projektu e-Škole učenici smiju koristiti isključivo u obrazovne svrhe i uz prethodnu dozvolu učitelja, pri čemu moraju paziti da ne ugrožavaju druge korisnike školske mreže širenjem virusa i drugih zlonamjernih programa.

Učenici uz odobrenje učitelja smiju koristiti svoje privatne uređaje (tablete, mobitele, pametne telefone i sl) za spajanje na mrežu, ali samo uz izričito dopuštenje učitelja.

Učenici ne smiju instalirati nikakve računalne programe u informatičkoj učionici (igrice ili sl.).

Svi učitelji koji koriste informatičku učionicu moraju se pridržati navedenog:

- učionica mora ostati na kraju onako kako je i zatečena
- računala se obavezno moraju ugasiti nakon uporabe
- u slučaju da računalo neradi ili je prestalo raditi tijekom sata potrebno je obavijestiti ravnatelja ili administratora resursa
- radna mjesta moraju ostati čista
- radno mjesto mora ostati uredno–namještena tipkovnica, miš, monitor, stolica postavljena na svoje mjesto
- prozore obavezno zatvoriti
- učionicu zaključati.

Računalima u informatičkoj učionici pristupa se preko dva računa. Jedna račun koristi administrator, a drugi koriste učenici. Račun administratora zaštićen je lozinkom, dok račun za učenike nije zaštićen lozinkom.

Preporučuje se korištenje korisničkih zaporki koje se sastoje od kombinacije malih i

velikih slova, brojeva i posebnih znakova te su minimalne duljine 8 znakova.

Članak 13.

Odlukom Ministarstva znanosti i obrazovanja sve osnovne i srednje škole spojene na CARNet mrežu automatski su uključene i u sustav filtriranja nepoćudnih sadržaja. Od učenika se očekuje da prihvate filtriranje određenih sadržaja kao sigurnosnu mjeru te ga ne smiju pokušati zaobići, jer je ono postavljeno radi njihove sigurnosti, ali i sigurnosti svih drugih učenika. Nadalje, zaobilazanje sigurnosnih postavki moglo bi ugroziti održavanje nastave.

Ako učenik smatra da je određeni sadržaj neopravdano blokiran ili propušten može se obratiti nastavniku. Ako učenici primijete neprimjerene, uznemirujuće ili sadržaje koji ugrožavaju njihovu sigurnost tome odmah trebaju obavijestiti učitelje ili ravnatelja.

U Školi postoji nadzor mrežnog prometa kroz FortiManager od strane e- tehničara.

Na računala u Školi nije dopušteno ništa instalirati bez odobrenja administratora resursa. Ako postoji potreba za instaliranjem dodatnog računalnog programa, radnik koji ga želi instalirati dužan je obvezno se javiti administratoru resursa.

5. Sigurnost korisnika

Članak 14.

U školama je potrebna neprekidna edukacija učenika, učitelja i cijelog školskog kolektiva kako bi se mogao održati koraku korištenju IKT-a, kao i s nadolazećim prijetnjama u računalnoj sigurnosti.

Prilikom korištenja računala i programi koji zahtijevaju prijavu lozinkom, potrebno je voditi računa da se kod prijave ne otkriju podaci o prijavi. Kada učenici odlaze iz učionice, a ostavljaju računalno uključeno, nastavnici su dužni odjaviti ih iz svih sustava u koje su se prijavili.

Članak 15.

Učenici koji koriste računalno u učiteljskom kabinetu dužni su se obvezno nakon završetka rada odjaviti iz sustava u koji su se prijavili.

Korisnici su dužni posebno voditi računa o svojem elektroničkom identitetu koji su dobili iz sustava AAI@edu. Svoje podatke moraju čuvati.

Početkom školovanja učenici dobivaju elektronički identitet sustavu AAI@EduHr. U slučaju gubitka korisničke oznake ili zaporke, odnosno u slučaju da mu je zaključen elektronički identitet, učenik se treba javiti administratoru imenika. Kada učenik prelazi u školu iz druge škole, njegov elektronički identitet se prenosi.

Nakon isteka učeničkog statusa i prestanka potrebe za posjedovanjem elektroničkog identiteta učenika, identitet je potrebno zatvoriti.

Pri zapošljavanju novog radnika, administrator imenika dodjeljuje mu elektronički identitet u sustavu AAI@EduHr, a pri prestanku radnog odnosa, identitet je potrebno zatvoriti.

Dopušteno je preuzimanje datoteka na lokalna računala te pokretanje izvršnih datoteka. Ako se utvrdi da se na taj način računala inficiraju zlonamjernim programima, e-tehničar će uvesti restrikciju na takvu vrstu interakcije.

Škola ne revidira elektroničke identitete učenika tijekom školovanja. U slučaju gubitka ili potrebe za promjenom podataka učenici se moraju javiti administratoru resursa.

6. Prihvatljivo i odgovorno korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije

6.1. Ponašanje na internetu

Članak 16.

Korisnici školskih računala odgovorni su za svoje ponašanje u virtualnom svijetu te se prema drugim korisnicima moraju ponašati pristojno, ne vrijeđati ih, niti objavljivati neprimjerene sadržaje.

Učenike se na nastavi informatike i satu razrednika poučava o snovnim pravilima ponašanja u virtualnom svijetu (ne otkrivati osobne podatke, svoju adresu, ime škole, telefonske brojeve i slično preko interneta na servisima poput Facebooka, Twitera, chatsobe...).

Pravila poželjnog ponašanja 'Netiquette' dostupna su na <http://hr-netiquette.org>. Osim Pravila poželjnog ponašanja na internetu, uputno je da se učenici pridržavaju i sljedećih naputaka (Pravila sigurnog ponašanja):

- Osobne informacije na internetu se nikad ne smiju odavati.
- Zaporka je tajna i nikad se ne smije nikome reći.
- Ne odgovarajte na zlonamjerne ili prijeteće poruke!
- Treba pomoći prijateljima koji su zlostavljani preko interneta tako da se to ne prikriva i da se odmah obavijeste odrasli.
- Treba provjeriti jeli Facebook profil skriven za osobe koji nam nisu 'prijatelji'.
- Treba biti kritičan prema ljudima koji se primaju za 'prijatelje'.
- Potrebno je biti oprezan s izborom fotografija koje se objavljuju na Facebooku.
- Treba provjeriti postoji li neka mrežna stranica o nama te ko je informacije sadrži (treba upisati svoje ime i prezime u Google).

Učenike je potrebno poučavati kroz nastavu informatike i na satovima razrednika da ne otkrivaju osobne podatke, svoju adresu, ime škole, telefonske brojeve i slično preko interneta (na servisima poput Facebooka, Twitera, chatsobe...).

6.2. Autorsko pravo

Članak 17.

Učitelji, učenici i ostali radnici se potiču da potpisuju materijale koji su sami izradili koristeći neku licencu te da poštuju tuđe radove.

Nipošto ne smiju tuđe radove predstavljati kao svoje, preuzimati zasluge za tuđe radove, niti je dozvoljeno primati tuđe radove s interneta.

Korištenje tuđih radova s interneta mora biti citirano, obavezno navodeći autora korištenih materijala te izvor informacije (poveznica i datum preuzimanja).

Računalni programi su također zaštićeni zakonom kao i jezična djela. Najčešće su zaštićeni samo izvorni programi, no ne i ideje na kojima se oni zasnivaju. U to su uključeni naravno i on-line programi odnosno web aplikacije.

Kod mrežnih mjesta moguće je posebno zaštititi samo objavljeni sadržaj, a moguće je zaštititi i elemente koji se odnose na samo mrežno mjesto i djelo su dizajnera i/ili tvrtke/osobe koja je izradila samo mrežno mjesto.

6.3. Dijeljenje datoteka

Članak 18.

Pri korištenju digitalnih sadržaja, a osobito pri njihovu dijeljenju treba biti osobito oprezan.

U školi je izričito zabranjeno nelegalno dijeljenje datoteka (npr. kopiranje ili preuzimanje autorski zaštićenog materijala poput e-knjige, glazbe ili pak video sadržaja).

Administrator resursa treba učitelje i učenike škole poučiti o autorskom pravu i intelektualnom vlasništvu te ih usmjeriti na korištenje licenci za zaštitu autorskog prava i intelektualnog vlasništva.

Učitelje i učenike treba poučiti o načinima nelegalnog dijeljenja datoteka i servisima koji to omogućuju (npr. Torrent).

Učitelje i učenike treba informirati o mogućim posljedicama nelegalnog korištenja, dijeljenja i umnažanja autorski zaštićenih materijala.

6.4. Internetsko nasilje

Članak 19.

Internetsko nasilje se općenito definira kao namjerno i opetovano nanošenje štete korištenjem računala, mobitela i drugih elektroničkih uređaja.

Oblici internetskog zlostavljanja su:

- nastavljanje slanja e-pošte usprkos tome što netko više ne želi komunicirati s pošiljateljem,
- otkrivanje osobnih podataka žrtve na mrežnim stranicama ili forumima,
- lažno predstavljanje žrtve na internetu,
- slanje prijetećih poruka žrtvi koristeći različite internetske servise (poput Facebooka, Skypea, e-maila i drugih servisa za komunikaciju),
- postavljanje internetske ankete o žrtvi,
- slanje virusa na e-mail ili mobitel,

- slanje uznemirujućih fotografija putem e-maila, mms-a ili drugih komunikacijskih alata.

Administrator resursa će educirati učenike i učitelje o mogućim oblicima internetskog nasilja te o tome kako prepoznati internetsko nasilje.

Ravnatelj će u suradnji s administratorom resursa i ostalim učiteljima u školi razviti kultu stopu tolerancije na internetsko nasilje.

U školi su nedopušteni svi oblici nasilničkog ponašanja te će disciplinski odgovarati oni za koje se utvrdi da provode takve aktivnosti.

6.5. Korištenje mobilnih telefona

Članak 20.

Pravilnikom o kućnim redom škole zabranjeno je korištenje mobilnih telefona u školi za vrijeme nastave.

Učenici mogu u Školi koristiti mobilne telefone za vrijeme odmora, prije ili poslije nastave, poštujući odredbe Pravilnika o kućnom redu i ovoga Pravilnika.

Škola je dužna upoznati učenike s posljedicama zlorabe mobilnih telefona jer je to najrašireniji oblik nasilja među vršnjacima koje uključuje bilo kakav oblik poruke zbog koje se osoba osjeća neugodno ili joj se tako prijeti (tekstualna poruka, video poruka, fotografija, poziv), odnosno kojoj je cilj uvrijediti, zaprijetiti, nanijeti bilo kakvu štetu vlasniku mobilnog telefona.

Članak 21.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu 8 dana nakon dana objave na oglasnoj ploči Škole.

KLASA: 011-03/22-02/01

URBROJ: 2103-90-22-1

Velika Trnovitica, 30. rujna 2022.

Predsjednica Školskog odbora

Marijana Sušilović, v.r.

Ovaj Pravilnik objavljen je na oglasnoj ploči dana 30.9.2022. godine.

Ravnatelj

Zdravko Ređep, v.r.